

ERK YMM SİRKÜLER

Sirküler Tarih: 30.12.2023

Sirküler No : 2023.55

Konu: 2023 ve takip eden hesap dönemlerine yönelik olarak enflasyon düzeltmesine tabi tutulacak mali tabloların düzeltme işlemlerinin usul ve esaslarının belirlenmesine ilişkin, VUK Genel Tebliği yayımlanmıştır.

Özet: 2023 ve takip eden hesap dönemlerine yönelik olarak enflasyon düzeltmesine tabi tutulacak mali tabloların düzeltme işlemlerinin usul ve esaslarının belirlenmesine ilişkin olan 555 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile;

- Düzeltme sırasında göz önünde bulundurulacak temel ilkelere,
- Düzeltme işlemine tabi tutulacak mali tablolara,
- Enflasyon düzeltmesi yapma yükümlülüğüne,
- Bilançoda düzeltme işlemine tabi tutulacak kıymetlere,
- 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançonun düzeltilmesine,
- 2024 hesap dönemi ve sonraki dönemlerde yapılacak enflasyon düzeltmesi işlemlerine

ve uygulamada özellik arz edebilecek diğer hususlara yönelik açıklamalar yapılmıştır.

Söz konusu Genel Tebliğe ulaşmak için [tıklayınız](#).

ERK Denetim ve Yeminli Mali Müşavirlik Hizmetleri Ltd. Şti.

Adres: Küçükbakkalköy Mah. Vedat Günyol Cad. Defne Sok. No:1 Flora Residence K:7 D.98 (714-713) Ataşehir/İSTANBUL

Tel : 0.216.340 00 86

Fax : 0.216.340 00 87

E-posta : info@erkymm.com

www.erkymm.com

Bu sirkülerde yer verilen açıklamalarımız, konuya ilişkin genel bilgiler içermektedir. Ayrıntılı açıklamalar için bu sirkülerde yer alan ilgili mevzuata veya görüş için ERK YMM'ye başvurulmasında yarar bulunmaktadır.

Enflasyon düzeltmesi; bilançodaki parasal olmayan kıymetlerin tarihi değerlerinin düzeltme katsayısıyla çarpılması yoluyla bilançonun satın alma gücü cinsinden hesaplanması işlemidir.

2023 hesap dönemi sonu ve izleyen hesap dönemlerine ilişkin olarak enflasyon düzeltmesine tabi tutulacak mali tabloların ve düzeltme işlemlerinin usul ve esaslarının belirlenmesine yönelik 2023 ve takip eden hesap dönemlerine yönelik olarak enflasyon düzeltmesine tabi tutulacak mali tabloların düzeltme işlemlerinin usul ve esaslarının belirlenmesine ilişkin olan 555 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği, 30 Aralık 2023 tarihli ve 32415 (2. mükerrer) sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

Enflasyon düzeltmesi ile ilgili sıklıkla akla gelen, öne çıkan bazı hususlara ve konu hakkındaki değerlendirmelerimize bu sirkülerimizde verilmiştir.

1. Enflasyon düzeltmesi nedir?

Enflasyon düzeltmesi, mali tablolarda yer alan **parasal olmayan kıymetlerin** Türk Lirası değerlerinin, tablonun ait olduğu tarihteki değerine yükseltilmesidir. Düzeltme, parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltmesinde dikkate alınacak tutarlarının düzeltme katsayıları ile çarpılması suretiyle gerçekleştirilecektir.

2. Enflasyon düzeltmesi yapacak olanlar kimlerdir?

Kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri mali tablolarını enflasyon düzeltmesine tâbi tutacaklardır. Buna göre;

- Gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olmak,
- Bilanço esasına göre defter tutmak,

enflasyon muhasebesi uygulaması için yeterlidir.

Kazançları işletme hesabı esasına (zirai işletme hesabı dâhil) göre tespit eden mükellefler ile serbest meslek kazanç defteri tutan serbest meslek erbabı mükellefler, enflasyon düzeltmesine tabi olmayacaktır.

Yeni işe başlayan mükelleflerin enflasyon düzeltmesine tabi olup olmadıkları da genel esaslara göre belirlenir.

Kayıtlarını Türk para birimi dışında başka bir para birimiyle tutmalarına izin verilen mükellefler ise enflasyon düzeltmesi yapamazlar.

3. Enflasyon muhasebesi zorunlu mudur?

Enflasyon muhasebesi uygulaması zorunlu bir uygulama olup, şartların gerçekleşmiş olması halinde kapsama giren mükellefler tarafından zorunlu olarak yapılması gereken bir düzenlemedir.

4. Enflasyon düzeltmesi ne zaman uygulanacak?

2023 takvim yılı sonu itibarıyla (Kendilerine özel hesap dönemi tayin edilen mükellefler, 2024 yılında biten özel hesap dönemi sonu itibarıyla), 2023 hesap dönemine ilişkin mali tabloların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması gerekmektedir. Ayrıca şartların oluşmasına bağlı olarak geçici vergi dönemleri dâhil 2024 hesap dönemi (kendisine özel hesap dönemi tayin edilenlerde 2025 yılında biten hesap dönemi) ve şartların devamına bağlı olarak izleyen dönemlere (geçici vergi dönemleri ve hesap dönemleri) enflasyon düzeltmesi uygulanacaktır.

5. Hangi mali tablolara uygulanacak?

Enflasyon düzeltmesi, mali tablolar arasından, **sadece bilançolara** uygulanacaktır.

6. Düzeltme işlemine tabi tutulacak kıymetler nelerdir?

Enflasyona bağlı olarak satın alma gücü anlamında mali tablolarda yer alan kıymetler iki gruba ayrılır:

1. Parasal Kıymetler: Ulusal para değerindeki değişimler karşısında nominal değerleri aynı kalan ancak satın alma güçleri fiyat hareketlerine göre ters yönde değişen kıymetlerdir. Bunlara örnek olarak Kasa, Banka, Alacaklar, Borçlar, Avanslar, KDV Hesapları, Krediler, Ödenen Vergiler vb. sayılabilir.

2. Parasal Olmayan Kıymetler: Ulusal para değerindeki değişimlere rağmen satın alma güçleri değişmeyen kıymetlerdir. Bunlara örnek olarak da Stoklar, Arsa ve Araziler, Makina ve Tesisatlar, Taşıtlar, Diğer Duran Varlıklar ve Sabit Kıymetler ile Öz Sermaye Hesapları sayılabilir.

Parasal kıymetler (parasal varlıklar ve parasal kaynaklar) enflasyon düzeltmesine tabi tutulmaz. Zira bilançoda görünen parasal kıymete ait değer, bilanço tarihi itibarıyla o kıymetin satın alma gücünü de göstermektedir. Ancak bilançoda görünen parasal olmayan kıymetlere ait değerler, bilanço tarihi itibarıyla bu kıymetlerin satın alma gücünü gösteren değerler olmadığından, bilançonun enflasyonun etkilerinden arındırılmasını sağlamak anlamında enflasyon düzeltmesine tabi tutulurlar.

7. Düzeltme işlemi uygulaması

Düzeltme işlemindeki temel amaç, tarihi maliyet tutarları ile kayıtlarda yer alan unsurları; ilgili tarihi maliyet tarihinden günümüz tutarlarına getirmektir. Bunun içinde o tarihten bugüne kadar enflasyon endeksleri kullanılarak bir çarpma işlemi yapılır. Söz konusu endeksler İstatistik Kurumu tarafından açıklandığı gibi mali idare tarafından da açıklanmaktadır. Yapılacak işlem her bir kıymet için ilgili endeks çarpanı ile tarihi tutarın çarpılması ve güncel değer bulunmasıdır.

Düzeltme işleminde aşağıdaki hususlar sırasıyla yerine getirilir:

- Mali tabloda yer alan kıymetlerden hangilerinin parasal olmayan kıymet olduğu tespit edilir,
- Tespit edilen parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltmesinde dikkate alınacak tutarları bulunur,
- Bulunan bu tutarlar ait oldukları düzeltme katsayılarıyla çarpılarak, parasal olmayan kıymetlerin düzeltilmiş tutarları hesaplanır.

8. Düzeltme işlemi hangi sırayla yapılacak?

Kapsam dâhilindeki mükelleflerce öncelikle;

- 2023 hesap dönemi sonuna ait bilanço, enflasyon düzeltmesine ilişkin hükümler göz önünde bulundurulmaksızın düzenlenecektir.
- 2023 hesap dönemi sonuna ait bilanço için geçerli olmak üzere enflasyon düzeltmesi yapılacak ve 2023 hesap dönemine ait vergi matrahı, düzeltme öncesi mali tablolara göre tespit edilen kârlar üzerinden hesaplanacaktır.
- 2023 hesap dönemi sonunda düzenlenen bilanço her halükarda enflasyon düzeltmesine tabi tutulacaktır.

9. Düzeltme katsayısı nedir?

Düzeltme katsayısı, mali tabloların ait olduğu aya ilişkin fiyat endeksinin, düzeltmeye esas alınan tarihi içeren aya ait fiyat endeksine bölünmesiyle elde edilen katsayıyı ifade etmektedir. Fiyat

endeksi olarak, Türkiye İstatistik Kurumunca hesaplanan Üretici Fiyatları Genel Endeksi (ÜFE) dikkate alınacaktır.

10. Düzeltme işleminin vergiye etkisi olacak mı?

Genel esaslar anlamında enflasyon düzeltmesi uygulanmayan bir hesap döneminden sonra (2004 den beri geçmiş uygulanmamaktadır) enflasyon düzeltmesi şartlarının yeniden oluşması halinde, enflasyon düzeltmesi yapılan en son dönemden başlamak üzere (2004 yılından başlamak üzere) enflasyon düzeltmesi yapılır. Bu şekilde belirlenen geçmiş yıl kârı vergiye tâbi tutulmaz, geçmiş yıl zararı zarar olarak kabul edilmez.

Bu işlemlerden doğan pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tâbi tutulur. Ancak öz sermaye kalemlerine ait enflasyon farkları düzeltme sonucu oluşan geçmiş yıl zararlarına mahsup edilebilir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilir; bu işlemler kâr dağıtımını sayılmaz.

Bu esaslara göre 31.12.2023 tarihli mali tabloların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonrasında ortaya çıkacak kar yada zararın 2023 yılı kar-zararı ile ilişkilendirilmeyeceğini söyleyebiliriz. Enflasyon şartları devam ettiği sürece 2024 yılında yapılacak benzer işlemlerden kaynaklanan kar zarar ise 2024 geçici vergi dönemleri dahil kar-zarar ile ilişkilendirilerek vergi matrahına doğrudan etki edecektir. Bu nedenle 2023 yılı için yapılacak işlemler vergi matrahını etkilemeyen düzeltme işlemleri olacaktır.

31/12/2023 tarihli mali tabloların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu kaynaklanan kâr/zarar farkı, geçmiş yıllar kâr/zararı hesabında gösterilecektir. Bu şekilde tespit edilen geçmiş yıl kârı vergiye tabi tutulmayacak, geçmiş yıl zararı zarar olarak kabul edilmeyecektir.

Ancak 2024 hesap dönemine ait vergi matrahı, düzeltilmiş bilançoya göre tespit edilecektir. Geçici vergi dönemleri ve hesap dönemi sonu itibarıyla oluşan kâr ya da zarar, “**Enflasyon Düzeltme Hesabı**”nın bakiyesine göre bulunacaktır. “**Enflasyon Düzeltme Hesabı**”nın bakiyesi, “**Enflasyon Düzeltmesi Karları/Zararları**” hesapları aracılığıyla “**Dönem Karı veya Zararı Hesabı**”na devredilerek kapatılacak ve verilen bakiye türüne göre işletmenin dönem kâr ya da zararı görülmüş olacaktır.

Sonuç olarak, **31/12/2023 yılı bilançosunda yapılacak düzeltme işlemleri doğrudan vergi etkisi yaratmayacak**; ancak 31/12/2023 bilançosunda düzeltilen parasal olmayan kalemler 2024 ve sonraki yıllarda düzeltilmiş değerleri üzerinden gider, maliyet veya gelir unsuru olarak dikkate alınacaklarından 31/12/2023 yılı bilançosunun düzeltilmesi **2024 ve takip eden yıllarda dolaylı olarak vergi etkisi yaratacaktır. 2024 yılından itibaren ise enflasyon düzeltmesi sonucu oluşan enflasyon düzeltme farkları gelir tablosu ile ilişkilendireceğinden cari dönemin vergi matrahını doğrudan etkileyecektir.**

Saygılarımızla.

ERK Denetim ve Yeminli Mali Müşavirlik

Hizmetleri Ltd. Şti.

Mehmet ERKAN

Yukarıda yer verilen açıklamalarımız, konuya ilişkin genel bilgiler içermektedir. Ayrıntılı açıklamalar için bu sirkülerde yer alan ilgili mevzuata veya görüş için ERK YMM'ye başvurulmasında yarar bulunmaktadır.